ΚΥΚΛΑΔΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ – CYCLADIC SEMINAR

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 22
THE ARCHAEOLOGICAL SOCIETY AT ATHENS, 22 PANEPISTIMIOU STREET

Τρίτη, 10 Νοεμβρίου 2026, 6.30 μ.μ.
Tuesday, 10 November 2026, 6.30 p.m.

Μαρία Ρουσάκη
(Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου)

Το χελιδόνι στην εικονιστική τέχνη των Κυκλάδων και της Κρήτης στην Εποχή του Χαλκού. Η περίπτωση της Τοιχογραφίας των Χελιδονιών από την Κνωσό.

Maria Roussaki
(Ephorate of Antiquities of Heraklion)

The swallow in the pictorial art of the Cyclades and Crete in the Bronze Age. The case of the Swallow Fresco from Knossos.

Οργάνωση σεμιναρίου: Μαρίζα Μαρθάρη
The seminar is organised by Marisa Marthari

Σύνδεσμος/Link:
https://us06web.zoom.us/j/88141103573?pwd=cafdU4QBsicMDYl3SGmBxXLbgkZO1U.1
Ταυτότητα συνάντησης/Meeting ID: 881 4110 3573, Κωδικός/Passcode: 049913

ΚΥΚΛΑΔΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ – CYCLADIC SEMINAR

Περίληψη

Κατά τη διάρκεια σωστικών ανασκαφών της ΚΓ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, νυν Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηρακλείου, τα έτη 2008-2009 και 2012, στον οικισμό «Μπουγάδα Μετόχι», λίγα μέτρα δυτικά του Ανακτόρου της Κνωσού και νότια του Μικρού Ανακτόρου, ήρθαν στο φως πολλά τμήματα και σπαράγματα τοιχογραφίας, τα οποία φέρουν σύνθεση με χελιδόνια σε βραχώδες τοπίο και υπερκείμενη ζωφόρο με κύκλους και ταινίες.

Πρόκειται για την αποκαλούμενη Τοιχογραφία των Χελιδονιών, η οποία αποκαλύφθηκε σε πολλές, επάλληλες στρώσεις, με τα κομμάτια ασβεστοκονιάματος συγκεντρωμένα σε έναν μικρό πλακόστρωτο χώρο εντός κτιριακού συγκροτήματος στην πόλη της Κνωσού. Η πρωτοτυπία της έγκειται στο γεγονός ότι συνιστά τη μοναδική έως σήμερα γνωστή ζωγραφική απεικόνιση χελιδονιών της μινωικής Κρήτης. Σημαντικό είναι, επίσης, ότι βρέθηκε σε συνάρτηση με κεραμική, κυρίως της ΜΜ ΙΙΒ περιόδου, η οποία περιελάμβανε και λίγα όστρακα της ΜΜ ΙΙΙΑ περιόδου, γεγονός που την καθιστά το πρωιμότερο γνωστό έως σήμερα δείγμα μεγάλης ζωγραφικής στο Αιγαίο της Εποχής του Χαλκού.

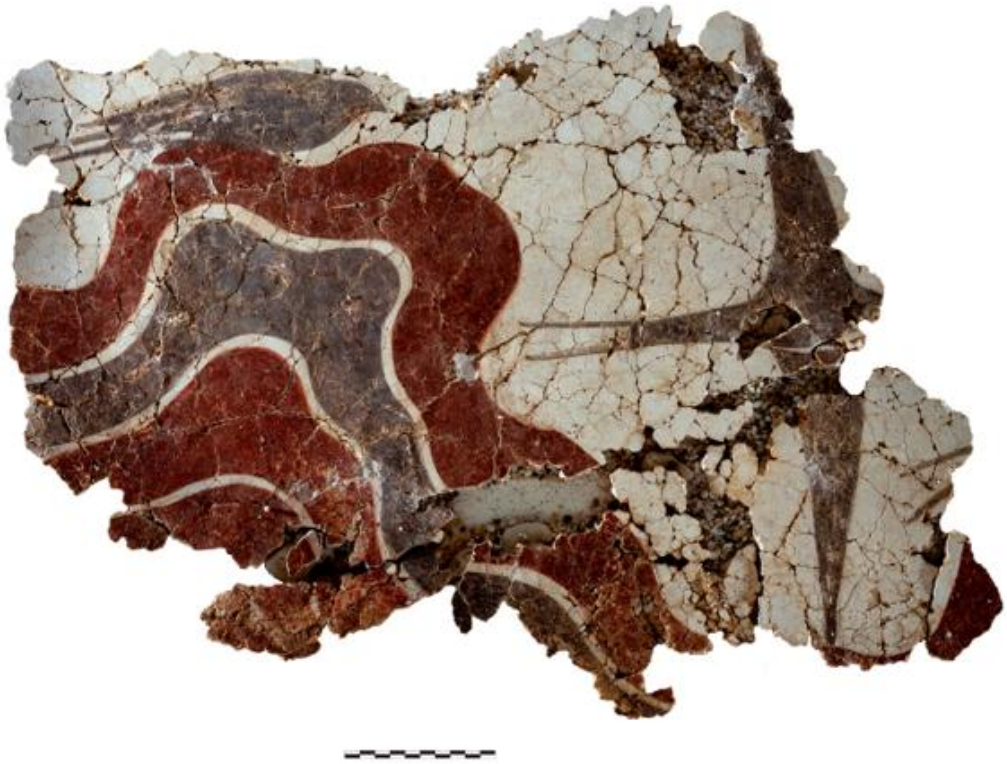
Στην παρούσα διάλεξη επιχειρείται παρουσίαση της τοιχογραφίας στο πλαίσιο της ευρύτερης εικονιστικής τέχνης του Αιγαίου με επίκεντρο το θέμα του χελιδονιού, και κυρίως της τέχνης των Κυκλάδων και ειδικότερα της Θήρας, όπου το πλήθος των τεχνέργων που απεικονίζουν το συγκεκριμένο θέμα και η εικονογραφική τους ποικιλία υπερτερούν έναντι οποιασδήποτε άλλης περιοχής του προϊστορικού Αιγαίου.

Abstract

During rescue excavations conducted by the 23rd Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities, currently the Ephorate of Antiquities of Heraklion, in 2008-2009, and 2012, at the settlement of "Bougada Metochi", located a few meters west of the Palace of Knossos and south of the Little Palace -numerous parts and fragments of a fresco came to light. The fresco features a composition depicting swallows in a rocky landscape, surmounted by a frieze of circles and bands.

This is the so-called Swallow Fresco, which was uncovered in multiple successive layers, with the plaster fragments concentrated within a small, paved space inside a building complex in the city of Knossos. Its uniqueness lies in the fact that it constitutes the only known painted depiction of swallows found in Minoan Crete to date. It is also important that fresco was found in association with pottery dating primarily to the MM IIB period, together with a few sherds dating to the MM IIIA period. This makes it the earliest known example of large-scale painting in the Bronze Age Aegean.

This lecture aims to present the fresco within the broader context of Aegean pictorial art, focusing on the representation of the swallow, particularly in the Cyclades, and more specifically on Thera, where both the number of artifacts depicting this motif and their iconographic variety are greater than in any other region of the prehistoric Aegean.

Εικ. 1. Το μεγαλύτερο σωζόμενο τμήμα της Τοιχογραφίας των Χελιδονιών: χελιδόνι κουρνιασμένο σε βραχώδη σχηματισμό και ιπτάμενα χελιδόνια.
Fig. 1. The largest surviving section of the Swallow Fresco: swallow perched on a rocky formation and flying swallows.

Εικ. 2. Άνω ζώνη τοιχογραφίας: ζωφόρος με κύκλους και ταινίες.
Fig. 2. Upper zone of the fresco: frieze decorated with circles and bands